

L'ESQUELLA

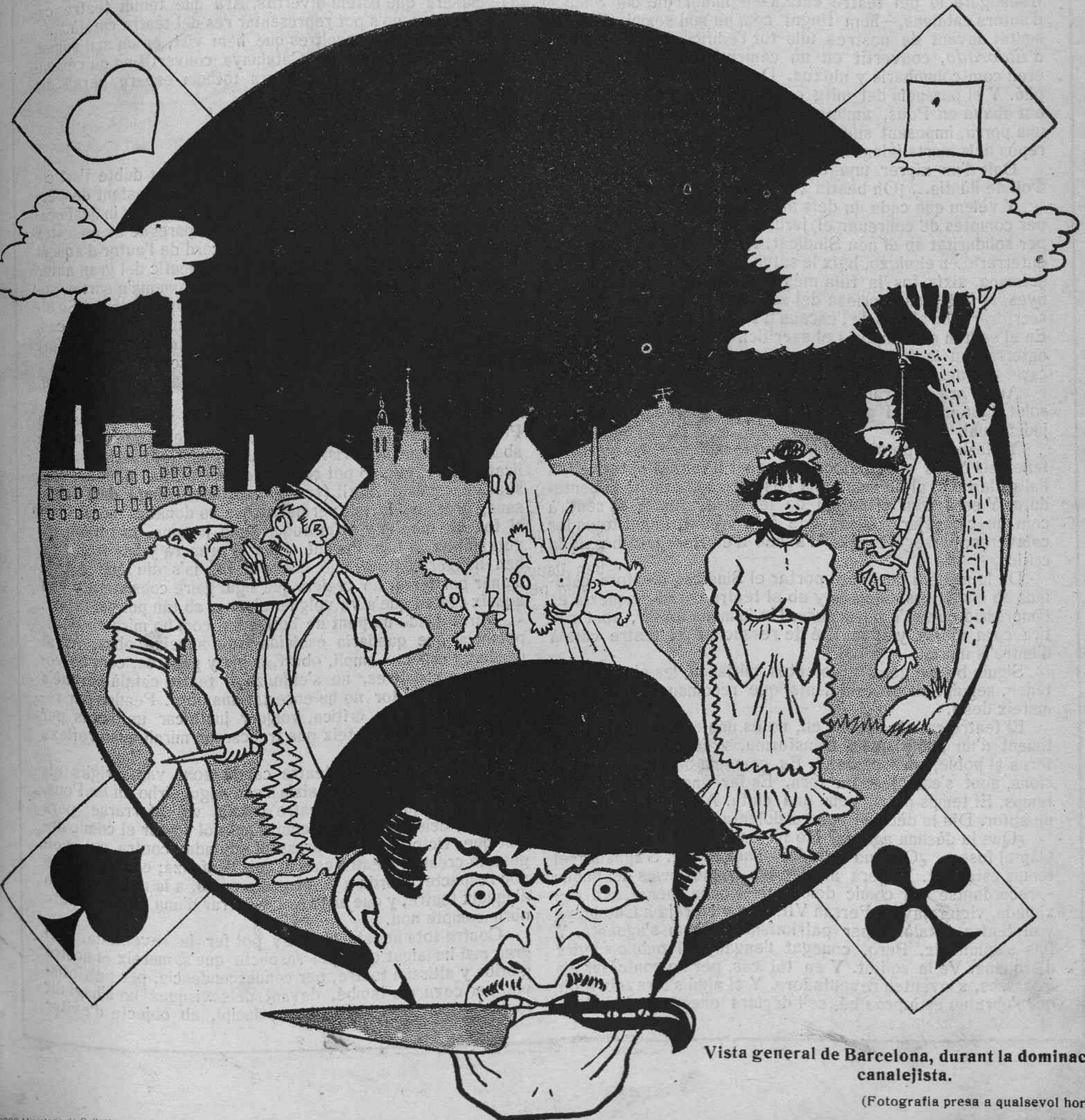
DE LA TORRATXA

BARCELONA, 15 DE MARS DE 1912

NÚM. 1733 — ANY XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims — Atrassats: 20

Vista general de Barcelona, durant la dominació canalejista.

(Fotografia presa a qualsevol hora.)

EL TEATRE CATALA

MORT Y TRANSFIGURACIÓ

Llegint l'article que en Pous y Pagès ens ha dedicat, en *El Poble Català*, sobre'l naixement, vida, vituperis, mort y transfiguració del teatre català—o millor dit del Sindicat d'autors catalans,—hem tingut com un mal somni. S'ha presentat davant de nostres ulls tot l'edifici, de pots y bancs, d'*Eldorado*, convertit en un cementiri. Llotgetes y setis eren com columbaris y ninxos. Dalt de l'escena un immens piló. Y el passadís del mitg com un passeig de xiprers, per ont anava en Pous, amunt y avall, com un Radamanto, ab una porra, imposant silenci, perquè no's despertés el sagrat repòs dels morts jaient en les tombes.

Dalt d'un xiprer una òliva feia el *xut*, ben empapada d'oli de llàntia... ¡Oh bestia xucladora!

Y vèiem que cada un dels autors catalans, tots gloriosos, per comptes de conreuar el jardí de la vida, tenia obligació, per solidaritat ab el nou Sindicat, de preparar un mort pera enterrarlo en el ninxo, baix la salvaguarda d'en Pous. Y cada setmana, aixís fos la filla més preuada de les seves entranyes, la flor més gloriosa del seu verger, tenia un d'ells de sacrificarla en el piló de l'escena d'*Eldorado*. Viuria sis dies. En el septim se compliria el sacrifici. Y el fruit preuat seria enterrat en la freda fossa, esperant la resurrecció de la carn, la transfiguració del teatre català.

Anem ara enterrant, enterrant obres. Y ab un silenci absolut. Que ningú el pertorbi. Fins que soni la trompeta del judici final.

Y aleshores potser trobarem que molts cossos morts no tenen els òssos al seu lloc; an aquet li faltarà el tormell, a l'altre la tibia, al de més enllà l'òs bertran, a molts la dentadura. Y serà com el somni de les calaveres. Y se sentirà com un cloquejar d'òssos que farà fredat, fugint totes les calaveres, perseguides per l'ànima d'en Rosega-sebes de la crítica.

De la manera que's vol portar el Sindicat d'autors catalans ab els autors catalans y ab el teatre català, aqueixa es l'impressió que se'n pot treure. Un immens fossar, aont s'hi tira carn morta y d'aont té de ressucitar el teatre català d'entre'ls morts.

Siguin bones, genials, dolentes, mitjanes, les obres, totes tenen, seguint els procediments que recomana en Pous, el mateix destí.

El teatre català, segons ell, no es una expressió del sentiment d'un poble que's transforma, se fa art, s'encarna y torna al poble, més embellit. Es com una barraca d'exhibicions, aont s'estableix un torn. Es fer una quadrícula del temps. El temps passa com una cinta. A cada caseta hi ha un autor. Diu la dècima, bona o dolenta. Y se'n và.

¿Que la dècima agrada? No importa. També desapareix. Cap al fossar. ¿Que no agrada? Tant se val. S'aguanta el temps establert. Y, pera acallar les impaciències del public—recordantse del comic dolent que, quan menassava una xiulada, victorejava a Ferran VII,—se victoreja a Catalunya y al teatre català. Y per patriotisme tothom s'aguanta. Y fins s'aplaudeix. Però, conegut l'engany, el public se gira d'esquena. Ve la solitud. Y en tal cas, per no confessar els fracassos, s'inventen reventadors. Y si algú s'atreveix a dir que l'obra no està prou bé, se'l declara enemic de la patria.

Y aixís l'obra aguanta el seu temps, fins que se la sacrifica y se'n và de cap al fossar. A esperar també, entre les bones, el dia de la resurrecció de la carn o del teatre català.

Bones o dolentes, totes s'hi capbussen. Per alguna cosa se'n diu, d'un fossar, el camp de l'igualtat.

Deia, fa pocs dies, un dels més significats dramaturgs, que la situació dels autors dramàtics catalans, ab això del Sindicat, es molt divertida. Abans, quan no teniem teatre català, ni subvencions, ni regeneradors, ni empleats ab sòu, ni comitès, tenint que passar les trifulgues ab empresaris ferrenys, malcarats, alguna que altra vegada encara's feia, *quando caelis*, aqueixa o l'altra comedia de repertori. Per solidaritat d'autors les varen retirar d'un empresari. Y el Sindicat també les retira, per això dels torns setmanals. De manera que estem divertits. Ara que tenim teatre català, es quan no's pot representar res del teatre català.

Per això diem nosaltres que hem vist, en un mal somni, el teatre de la plassa de Catalunya convertit en un cementiri. Tot ha sigut enterrat. Y ara tothom espera, pera'l dia del judici final, la resurrecció.

Un esperit de botigueta ha inspirat sens dubte l'article que publica en Pous an *El Poble Català*, contestant despectivament, prenent candela com si fos confrare, a la desfloració virginal de *Flors de Cingle*, que aparegué an aquestes planes el passat divendres. El desacord de l'autor d'aquest article, ab les perfeccions del poema dramàtic del gran autor d'*Els Vells* y un corolari que com epifonema'n sortia, sobre'ls procediments empleats pels mangonejadors del Sindicat d'Autors Catalans, ha sigut pres com una indignitat, com un avalot, com un atentat, com una profanació contra l'art puríssim de la nostra terra, com una acció vergonyosa de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, que s'ha atrevit a acullir un tan greu sacrilegi.

El teatre català, sens dubte, segons vol presentar en Pous, pera subsistir té necessitat d'un silenci absolut o d'un absolut acatament. Trista cosa es presentarlo aixís, tan delicat y feble, que no pot resistir la més petita alenada; com si ara nasqués desnarit (sense recordarse ningú dels fruits sans, grossos, forts, vermells, que ha donat al món). Com si fos un mira'm y no'm toquis, una joguina, un retaule de putxinel·lis de fira. Perquè si per la primera y ben isolada y ben lleugera observació que s'hi fa, ja's diu que tot té d'anar per terra, no creiem que sigui gaire consistent y fort aqueix castell que's va volguer aixecar ab tan punyent dalit.

Mirat desde un punt de botigueta, com ho mira en Pous, potser sí que quedaria esblaidada tota aqueixa obra. Mirat desde un aspecte ampli, obert, noble y generós, com ho volem mirar nosaltres, no s'enfonza el teatre català perquè's digui que un autor no ha encertat una obra. Pendre per reventada una pobra crítica, volguer justificar un fracàs per una crònica, es lo mateix que trencar un mirall quan reflexa un rostre deformat.

No; no es contra el teatre català aont van dirigits els nostres trets, encara que aixís li convingui dirho an en Pous. Van contra qui ab el teatre català vol aferrarse pera gaudirse dels seus fruits; contra qui vol imitar el comic dolent que victoreja quan pressent xiulada; contra qui, volguentlo crear, el teatre català, sols l'enfonza; contra qui tan poc respecte guarda a la magna creació, a la noble tradició d'aqueix teatre, y que ara's vol esborrar d'una plomada pera obrir compte nou.

Contra tots aquets sí que's pot fer la reventada. Y el gran mal ha sigut que, pel respecte que's mereix el nostre gloriós y altíssim teatre, per condescendencia, per patriotisme, per covardia també, davant dels visques no s'hagi dit lo que's tenia que dir de bon principi, ab objecte d'evitar

que'l teatre català's convertís en una botigueta, desde ont els que hi cobren s'ou vinguessin a insultar a tots quants no s'amotllen an els seus propòsits.

Y d'aquí el parlar, els mercaders, de mercaders indignes; els envejosos, d'envejosos; els pescadors de sòus, dels conreuadors de la traduccioneta, que renta unes miserables pessetes; els pesca-gangues, de negociants que's creuen que reventant el Sindicat se vénen uns quants exemplars més del periodíc.

Tot això s'engega sense tò ni solta.

Y es com si en el fossar hi nasquessin les flors dolentes.

**

El teatre d'un poble neix de l'entranya d'un poble. Es l'artista que'l crea, que'l forma, que l'escriu, sentint les palpitations de les multituds o sentint el batec de les ànimes solitaries. Es el moment de la ciutat. Es tot el geni de la rassa el que hi pot reviure en un teatre. Ab aquesta alenada s'arrastren els pobles; se forma el public, que es lo que constitueix el teatre. Aixís ho feren, desde en Pitarra (que va esser un moment de Catalunya, tota una època), an en Guimerà, an en Rusiñol, a l'Iglesias, ab les seves grans obres, que sapigueren escriure y crear, sense necessitat de Sindicats ni de quadrícules.

L'Ibsen no'n tenia de Sindicat, ni de teatre. Y a la seva vèu se va aixecar un temple.

ROMÀ JORI

DEGENERACIÓ

¿No saben lo que passa?

Doncs passa que, mentres la gent se distreu parlant de

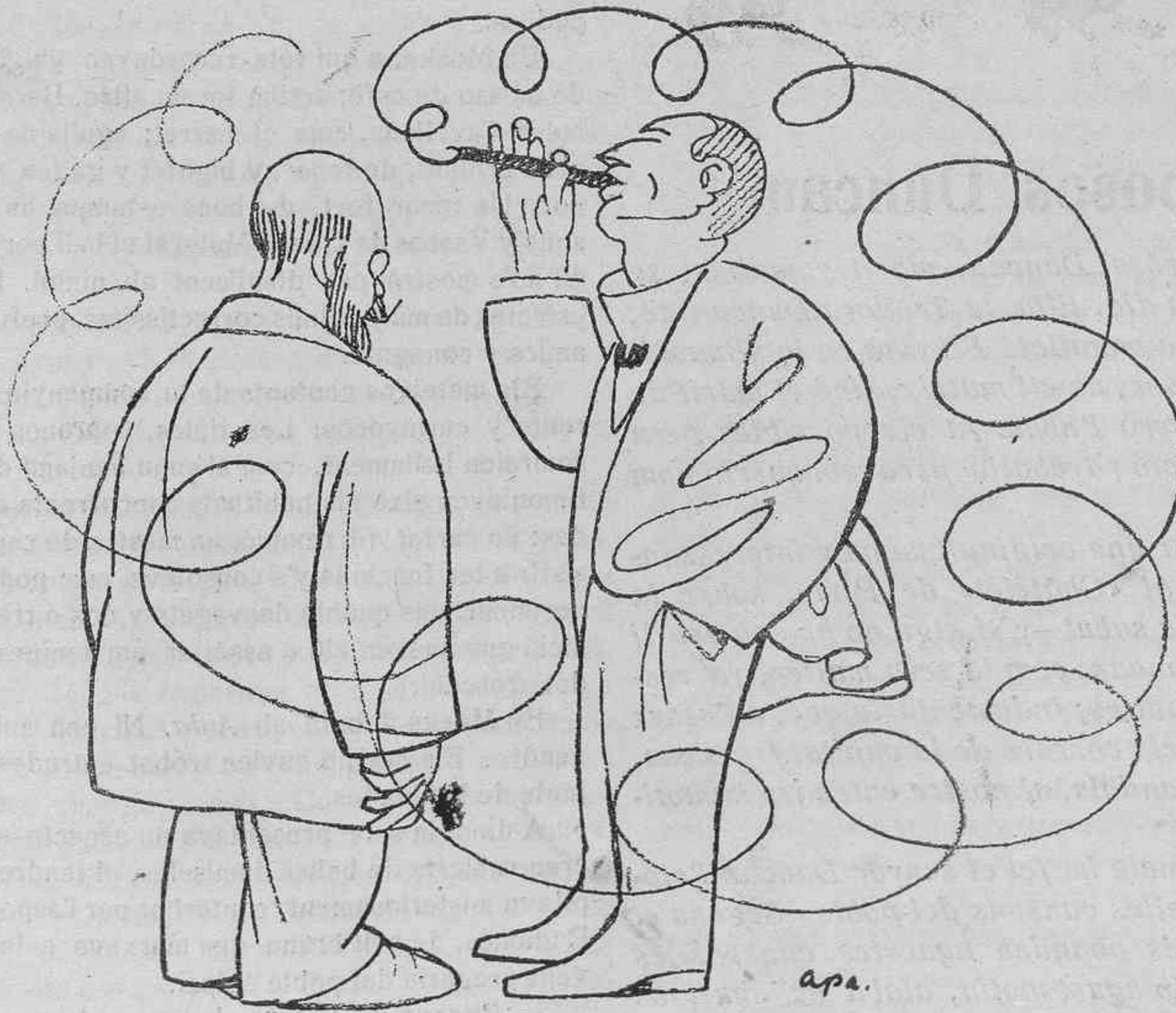
la capseta plena d'òssos que l'altre dia va trobarse en el pis de la *sequestradora*, la nostra rassa degenera a corre-cuita y la joventut, esperansa de la patria, està fent el més lamentable y ridícul dels papers.

Segons la nova llei del servei militar obligatori, pera que un jove pugui ser declarat util, necessita pesar, lo menys, quarantavuit kilos.

La tarifa, com se veu, es molt enraonada. Quarantavuit kilos... ¿Quin es el jo ve que a vint anys, per poc que mengi, que begui y que camini, no'ls pesa?

¡Quin!... Pregúntinho a la Comissió revisora dels quintos de Barcelona y'ls ho dirà.

La meitat dels

COMENTARIS

—Tant mal que diuen de la guerra, y, mira, al fill d'en Gatueilles el varen fer sargento.
—Y al de l'Esteve el varen decapità, que encara es més.

minyons que aquest any han sigut sortejats en els dèu districtes en que la capital està dividida, no fa el pes. Entre els joves del districte tercer la proporció dels inútils per aquet concepte es tan espantosa que arriben al vuitanta per cent els que no pesen els quarantavuit kilos exigits per la llei com a mínimum.

¿No n'hi ha pera desesperarse y per tirar al foc el barret o la gorra, o lo que cadascú porti al damunt de la clepsa?

**

Y doncs ¿de què serveix la tan ponderada educació física? ¿Aont es l'eficacia d'aquet nuvol de sports que ha caigut sobre els minyons de Barcelona y que sembla haver convertit la nostra ciutat en un immens temple, exclusivament consagrat al culte de la Forsa, de l'Agilitat y de la Destresa?

Interroguin als nostres joves y veuran lo que'ls diuen. L'un juga al foot-ball, l'altre và en bicicleta, l'altre's dedica a la pilota. El que no es d'un club de regates, perteneix a una associació atlètica; el que no fa gimnàstica, tira el floret o practica assiduament el jiu-jitsu...

Y a pesar d'això, ja ho hem vist, la majoria dels joves de l'actual reempla's són inútils pera'l servei, perquè no pesen la miseria de 48 kilos que la llei els demana.

¿Còm s'explica aquet fenomen?

**

Si el dir la veritat no fes reaccionari, jo insinuaria la sospita de que potser tot això succeeix perquè a Barcelona li passa lo que an aquells dipòsits que vessen, que per més aigua que hi vagi, mai poden arribar a omplirse.

Cert es que en la nostra ciutat hi ha moltes sales de gimnàstica, molts camps de sport, molts clubs de natació, molts frontons y moltes academies d'esgrima; però també es cert que per cada academia d'esgrima hi ha dèu *music-halls*; per

cada camp de sport, vint repugnants tuguris, y per cada sala de gimnàstica, quaranta cafès servits *por elegantes camareras*.

¿Què hi fa que en aquet dipòsit de vida que se'n diu pubertat hi vagin, en impetuosa corrent, forses y energies?... El dipòsit vessa, y a lo millor apareix void.

Y, es clar, quan els joves entren a la quinta, la llei els posa a la balansa y troba que encara no fan 48 kilos.

**

Y, cal anarhi molt en compte ab això del volum humana. Perquè, el nostre cos, fins venut al pes, encara que poc, pot valdre alguna cosa.

Un sabi quimic

ha analisat qualitativa y quantitativament el cos d'un home de 75 kilos y, separant els seus elements cotisables en el mercat, hi ha trobat en ell fosfor, grassa, calcs, albumina, ferro, sucre, magnesia y sofre.

¿En quines proporcions?

—La grassa d'un cos humà que pesi 75 kilos—diu el químic aludit—es lo que representa el major valor. Ab el ferro que conté no's pot fer més que un clau de tamany mitjanet. De sucre n'hi ha molt poc; de sal, cosa de mitja lliura; la calcs tot just arribaria pera emblanquinar un petit rebost; ab el fosfor podrien fabricarse 2.200 mistos; de magnesia n'hi ha la precisa pera arreglar una purga, y en quant a l'albumina, escassament bastaria pera fer unes quantes dotzenes d'ous.

Tot això—acaba dient el sabi—no val més que 37 pesetes y mitja.

Ara treguin comptes.

Si un home fort que pesa 75 kilos no val més que 37 pesetes y mitja, ¿quant valdria, intrínscament, cada un de aquets sers migrats que no arriben a pesarne 48?...

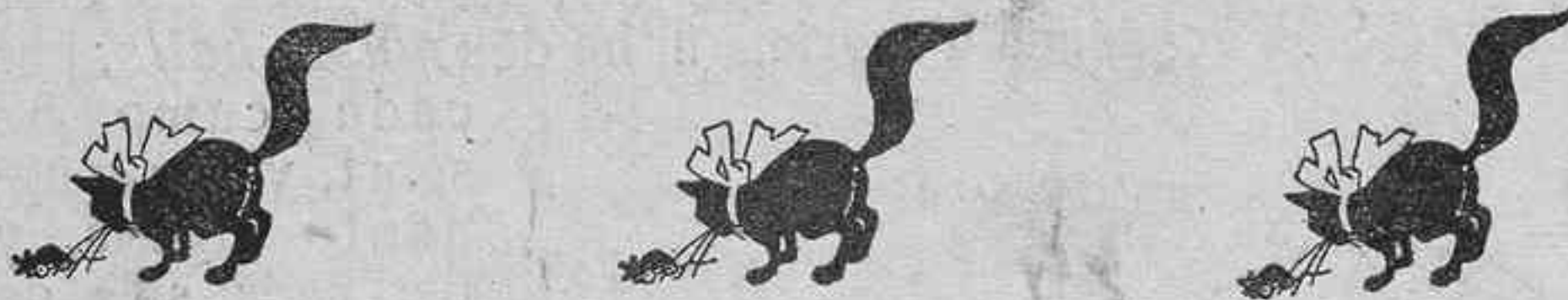
Vint o vintidugues pessetes, y gracies.

Y encara, ¡si això fos tot!

Lo pitjor es que ni sisquera podem consolarnos ab la reflexió optimista de que, si la materia resulta pobra, l'esperit, en cambi, es de qualitat extra...

¡Qui sab si alguns dels joves que no fan el pes, considerats moralment, ni aquestes vint pessetes valen!...

A. MARCH

Els esposos Duncan

El senyor y la senyora Duncan, marit y muller, se fan més cèlebres cada dia. Ella, la Teodora Duncan, té, com a dansaire, fama mundial. Ell està en la situació, una mica trista, d'esser, no ell mateix, sinó el marit de la senyora Duncan. Però l'home fa els possibles pera sortir d'aquesta situació y treballa pera conquerir nom propi y gloria propia.

Ara acaba de donar una originalíssima y interessantíssima conferencia, al «Châtelet» de París, sobre la música tradicional. Es sabut—y si algú no ho sab ara li diem—que'l senyor Duncan, com la seva muller, va vestit a la manera dels antics; indumentaria que, a l'esser exhibida valentment pels carrers de la capital francesa, ha produït alguns escandols, al nostre entendre immotivats.

En la seva conferencia ha fet el senyor Duncan l'elogi de les senzilles velles cançons del poble. Segons el conferenciant, ont més abunden aquestes cançons es entre els pell-roges. Ab aquet motiu, alabà an aqueixos fins als nuvols. Vegis lo que n'ha dit:

«Són uns homes més bells que'ls déus. Tan hermosos són, que vosaltres, els qui m'escolteu, compendrieu, ve-

ientlos, que es desesperant trobar després gent feta com vosaltres y com jo.»

Un detall curiosíssim explicà el senyor Duncan. Diu que'ls cavalls dels pell-roges no galopen mai: ¡dansen! Y els seus amos els canten cansons. Tot això es harmonia...

Ja que tots estem d'acord en que no's pot viure en aquet país, ¿anemosen, amics, a la terra dels pell-roges, ont els cavalls dansen harmònicament?

WIFRED

Naufragi gloriós

Se deia Camós, però, com es costum entre'ls catalans que canten òperes, enrevirà les sílabes del seu nom. El resultat fou Mosca, un mal resultat; mes, canviant una lletra tinguérem Moska, y aixís ja prenia un aire polac, que es l'aire més engrescador pera'ls cantants d'avui dia.

L'història d'en Moska era la vulgar y repetida història del jove pobre que cau soldat y que troba un mestre que li descobreix la vèu y un generós que paga el mestre. Això es per demés senzill, car està probat que pera un home de pulmons mai manca un mestre de cant y pera un mestre de cant un amic ab diners que li pagui les mesades. No obstant, pera'ls conciutadans d'en Moska, justament enorgullits de les glories patries, la cosa no s'havia pas realisat sense un cop de mà de la Providencia.

L'anunci sol de la vinguda d'en Moska va commoure a les pedres.

En Moska, a qui tots recordaven vulgarot, ab cert aspecte de mosso de cafè, arribà tot un altre. Barret tou, grenyat; paltó color d'avellana, com el barret; agulla de corbata y anell ab un gros brillant, de tenor, y bigotet y galtes rosades, també de tenor. Un tenor fort, de bona estampa, un tenor d'Otelos, Samsons y Vascos de Gama. Malgrat el bell pervindre que li somreia, ell no's mostrà pas displicent ab ningú. Repartia abraçades, estretes de mà y salutds correctíssims, profusament, entre'ls vells amics y coneguts.

Els mateixos cantants de la companyia se li mostraven deferents y carinyosos. Les tiples, sopranos y mezzo-sopranos, li somreien bellament, com al suau benjamí de la germandat. Testimoniaven això els habituals concurrents als ensaigs de les tardes: un carter filermonic, un mestre de capellà que no podia assistir a les funcions y's consolava com podia, el music major de regiment, uns quants desvagats y dos o tres oficials de la guarnició que anaven allí a assetjar partiquines pels recons foscos del prosceni.

En Moska debutà ab *Aida*. Ni una sola localitat restà pera vendre. Els que no havien trobat entrades paraven l'orella pels junts de les portes.

A dins, la sala presentava un aspecte solemniat. Els palcos eren rublerts de belles damiseles, el tendre cor de les quals palpitava misteriosament, contorbat per l'aspecte viril d'aquell jove Radamés, de pell bruna, que marxava a la guerra entre la fervent pregaria del poble egipci.

—¡Ritorna vincitor!—¡Ja ho crec!

La vèu de l'hèroe era plena, un xic abaritonada, ab càlides infusions trastornadores. L'emetia sense planyers, com si l'ensés son tresor al poble que'l vegé neixer, ab una irreflexible ge-

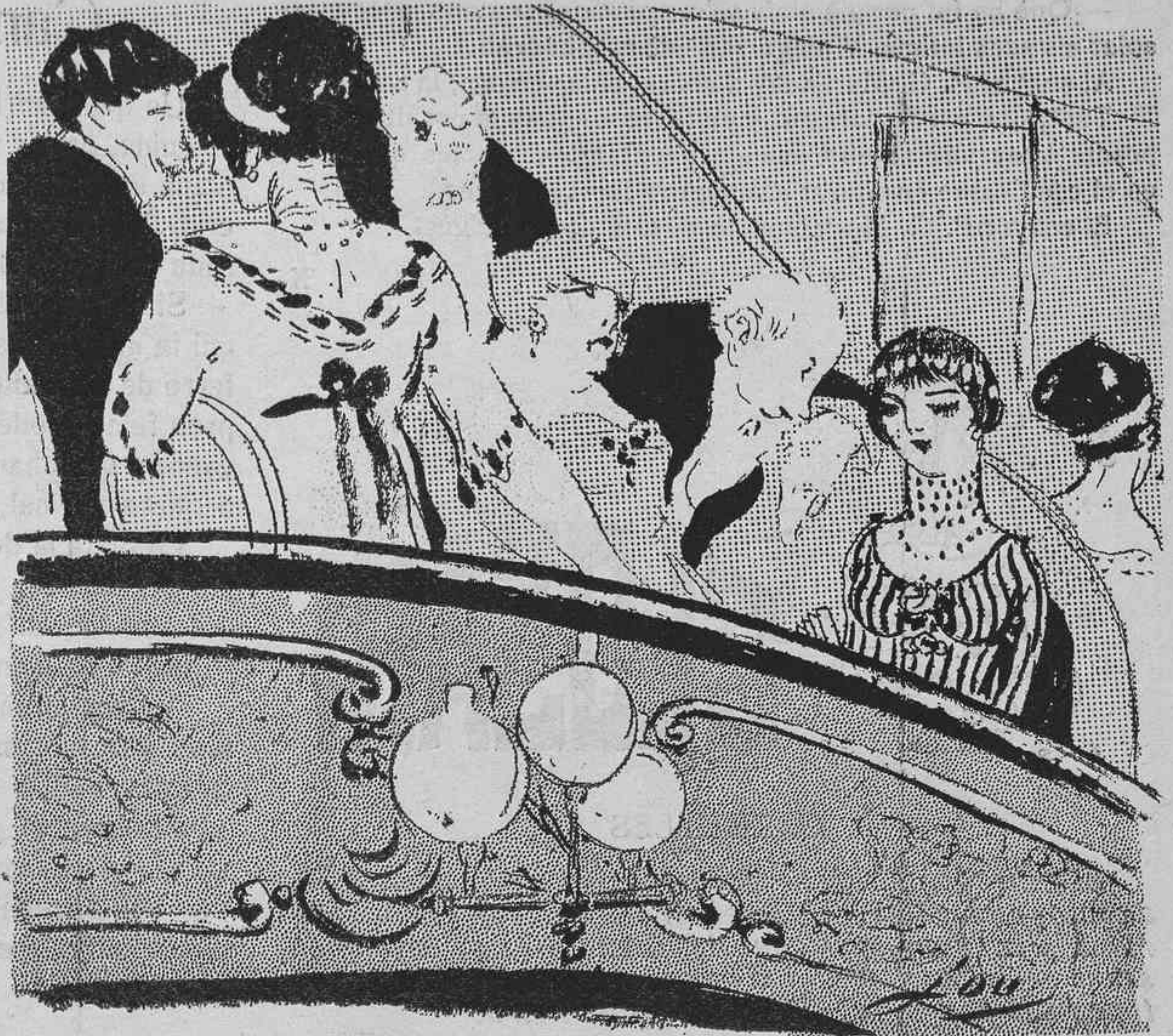
d'emoció, com deu cantar-se a frec de la dòna sensual, irresistible, que'ns porta al crim, a la miseria y a la mort.

Els conciutadans d'en Moska el sentien apenes, però sentien el drama de gelosia y fatalisme que's desenrotllava aquella nit. Acabada l'obra, una memorable ovació caigué sobre'l fracassat. El tenor, en escena, agrait d'aquell perdó solemne de tot un poble, caigué en una incontinenca efusiva, com mai s'es vist a les taules. Abrassava a tothom inconsideradament. A la platea succeia lo mateix: els amics del tenor, impacients, havien caigut sobre la familia d'en Moska, y, en la penombra d'un prosceni, repartien abraçades en un oblit absolut de condicions y sexes.

En tots els palcos voleiaven mocadors; en cada un hi havia una llagrimeta. L'explosió sentimental se feu gairebé inacabable.

Y els vells diuen que *Carmen* com aquella no's tornarà a veure mai més en cap teatre de la terra.

P. BERTRANA

UN HOME DESGRACIAT

GENT DE PALADAR

Ho es, indubtablement, el senyor P. G. Maristany, Comte de Lavern, flamant aristòcrata y vinater dels més coneguts.

Quan el bon senyor no era més que un industrial acabat, protector de les arts y les industries, representava a les Corts el districte electoral de Mataró. El senyor P. G. Maristany es un home cerimoniós, complidor y atent ab tothom, qualitats que li permeten *fer cap en tots els rengles*, sumarse a tots els partits y compartir totes les opinions. S'afegeix que es, además, dels pocs homes que mai tenen un no pera ningú, circumstancia, aquesta, que, particular y públicament, li permet esser ben vist a tot arreu.

Aquesta elasticitat de criteri—aquet dinamisme (?) politic,—es lo que porta al senyor P. G. Maristany de victoria en victoria; lo que en el terror politic li ha permès passar de soci de número a diputat, y de senzill particular a Comte de Lavern, en l'ordre social.

Pera premiar aquesta afabilitat seva tan alabada, es per lo que en Canalejas determinà incorporar-lo al cos de la noblesa. El senyor P. G. Maristany se mostrà fonament emocionat al rebre la nova. El vinater, l'industrial, esdevenia en un moment noble... tan noble com pugui esserho el més ranci y encatronat.

La concessió del Comtat imposava al diputat a Corts, a l'home public, un petit sacrifici. En virtut de no sabem quins estranys preceptes, estava el senyor P. G. Maristany en el cas de renunciar a la seva representació en Corts al conferir-se'l blasó. Com era de preveure, no s'hi pensà l'home poc ni molt.—*Me demanen l'acta?*—se digué;—*aquí va l'acta si, com diuen, en el cambi no hi perdo.*—Complerts els tramits de rigor, després dels formulismes imprescindibles, pot tornar a jugar—li contestaren.—*Es dir que puc esser Comte y diputat a l'hora?*—En el cas de que tal sigui la voluntat del districte, sí, senyor.—

La cara del senyor P. G. Maristany s'illuminà, al saberho. La joia reflectí en els seus ulls.—*Comte y diputat a la vegada!*—

—Quin dúo, eh?
—Sí, sí, es admirable; però jo més m'estimaria que haguessin fet *La secuestradora de niños*.

se deia interiorment...—*Quin paper més lluit el que d'ara en avant faré a Madrid!*—

Perquè s'ha de tenir present, principalment, que'l senyor P. G. Maristany donava per descomptat el seu triomf electoral. Al districte, més que al districte, a Catalunya, per tot Espanya, arreu del món, té com a particular, com a politic, com a aristòcrata y industrial, les simpaties que a Barcelona disfruta.

Ab aquet bagatge personal, inapreciable, tornà el senyor P. G. Maristany al districte de Mataró. Al veure'l el reberen els electors ab els brassos oberts. Al més indiferent li espurnejaren y tot els ulls. El Comte demanà novament els sufragis. No li calgué parlar gaire pera obtenirlos. La promoció de que acabava d'esser objecte, la distinció que'l Govern acabava de otorgar-li, hauria decidit als més tossuts, en el cas de que entre'ls noms que formen el cens electoral hi hagués hagut algú capas de dubtar.

El senyor P. G. Maristany vegé com se'l proclamava per l'article 29. Al districte no hi hagué lluita. Tractantse d'un home com ell, ¡pobre del contrincant que s'hagués arriscat!

Y ara, quan tots estavem contents, quan més felisses ens les prometiem, quan esperavem sentir la veu del senyor P. G. Maristany retrunyir de nou al Congrés, resulta que l'elecció no es vàlida, segons diuen, y que li prenen l'acta, valentse de no sabem quines martingales y excuses de caracter legal...

Se diu que altre cop hi haurà eleccions al districte de Mataró, y que'l diputat serà aquesta vegada el senyor Sagredo, que reuneix, entre altres, la condició estimable d'estar casat ab una filla d'en Weyler.

El senyor Maristany se mostra, desde que ho ha sapigut, extremadament apesarat... La seva fesomia no es la d'abans... El seu posat es trist, concirós...

—¿Què he fet perquè així se'm tracti?—pregunta desconsolat als seus íntims. Y ningú sab què respòndrelli.

Al senyor P. G. Maristany li sobra, com sempre, la raó.

Tant, que particularment y en favor seu estem nosaltres disposats a escriure an en Canalejas, cantantli y tot les quaranta, en el cas de que en aquest assumpte's fassi el pagès.

El senyor P. G. Maristany no mereix aquet disgust.

X.

GAZETILLES

El glosador, avui, no farà més que reproduhir tres o quatre gazetilles d'El Defensor de Albacete, del dia 2 de Mars d'enguany, y si aquestes gazetilles no expliquen, sense retòriques, l'estat d'una població de la nostra estimada Espanya, es que no sabem de lletra.

Aquí en và una:

«NOTA DEL DÍA:

»Los labradores de esta provincia, se quejan, y con razón, de la pertinaz sequía que padecemos.»

Lo que vol dir que pateixen de sequetat.

Segona:

«Hoy ha comenzado en la provincia, la recaudación del trimestre.»

Hi ha sequetat y han de pagar.

Seguim:

«En el expreso de esta tarde ha pasado, con dirección á Madrid, el ex-alcalde de Valencia.»

Ha pasado! Ningú s'hi atura!

Y per fi:

«Mañana darà comienzo la clasificación de soldados del actual reemplazo.»

Y per més fi:

«En el hospital existían hoy 111 enfermos.»

Y prou... Tot això en el mateix número!

Una ciutat que en un sol dia no hi plou d'un modo pertinaz, y cobren la contribució, encara que no hi hagi plogut, també d'un modo pertinaz, y la gent passa sense aturarshi, y quinten els joves y hi ha tants malalts, es una ciutat molt trista, y per forsa ha d'esser espanyola!

El Defensor de Albacete, ab tres o quatre gazetilles, com hem dit al comensament, descriu millor la nostra terra que en Théophile Gautier en cinc centes planes!

XARAU

Cansats de naixensa

Un que's miri desde certa alsaria la vida intelectual barcelonina, pateix una dolorosa impressió. Lo que's veu es una plana més llisa que una taula de billar, sense un relleu que cridi l'atenció, sense una estridència que fassi detenir la mirada a un punt determinat.

Si un posseeix uns bons gemelos, podrà notar que hi ha qui fa alguna cosa; però, com si les idees fossin barres de ferro de cent kilos, veureu ab pena que'ls que treballen ab prou feines poden alsarles un pam de terra; suen, esbufeguen, y quan han lograt fer perdre terra a una pensada una miqueta original, ja ho abandonen, aclaparats pel cansament.

Es tanta la debilitat dels que's dediquen, per les bèsses o per presumpció, a fer vida intelectual, que'ls que caminen drets ho logren arrambantse d'espatlles un ab altre y sostentintse mutuament.

Alguns, ab més bona voluntat que seny, creient que la quantitat pot suplir a la qualitat, van treient de l'obscuritat en que modestament treballen als aprenents ben intencionats, y, portantlos a una feina superior encara a les seves tendres forses, els malgasten llastimosament. Y quants més són a treballar, més igual se fa la feina, y apareix més monòtona y desesperant aquella superfície llisa com un panyo de billar.

VIDRIMS

ELDORADO.— Del delicadíssim poema *L'estiuet de Sant Martí* n'ha arranjat l'Apeles Mestres una senzilla obreta en tres actes.

Una noia, pubilla del Mas Vila, té divuit anys y està malalta d'amor. Don Josep Maria, metge que và a visitarla, troba en la tendre criatura tots els encants, y encara que porta al món seixanta anys, el seu cor es jove y somnia futurs dies en companyia de la pubilla del Mas Vila. Es l'estiuet de Sant Martí de la seva vida.

Un dia's lleva alegre y ditxós; li sembla que les coses canen a son entorn; ho troba tot hermós; aquet es el dia que l'ha triat pera declarar la passió que l'encen a la noia. Puja al Mas Vila y el troba de festa, enterantse, allavors, que la malaltia de la noia l'ha curada, més que les seves medecines, la satisfacció de veure realitzats sos desitjos. Li fan coneixer al que ha d'esser marit de la que ell en somnis s'havia forjat que seria seva, y el pobre don Josep Maria se'n torna al poble, sense que ningú se n'adongui, ab les llàgrimes que li rodolen cara ayall.

D'aquet senzill idili, l'Apeles Mestres, quines condicions de poeta han sigut sempre y per tothom reconegudes, n'ha fet tres actes. Potser tres actes son masses; l'acció resulta una mica diluïda, y si no fos per lo bellament parlada que es l'obra, seria en alguns passatges un xic pesada. Sortosament la salven, com diem, els hermosos parlaments dels personatges, que en alguns moments, com en l'escena del tercer acte, ont don Josep insinúa a la pubilla del Mas Vila son amor, són d'una intensa emoció poètica.

CHAUFFEUR AVANSAT

—En els països moderns, com els Estats Units, els autos tenen dret a marxar a 80 per hora. Aquí sempre troben que marxem massa depressa, y no més anem a 20. ¡Vès si hem de corre pera posar-nos a l'altura dels yankis!

L'obra estigué ben presentada y l'interpretaren be, tots, sense excepció.

Pera demà, dissabte, està anunciada l'estrena de l'obra en tres actes, d'en Morató, *El tresor*.

TÍVOLI. — Una altra obreta del *gènere chico* ensopegada. *El príncipe casto*, de l'Arniches y en García Alvarez, ab música d'en Quinito Valverde.

En l'obra hi abunden els xistos de tots colors, els balls de totes menes, y, encara que l'argument no es nou, entreté agradablement y fa passar l'estona.

En el «Tívoli» presentaren l'obra molt bé, distingintshi la Arrieta, la Montoro y els germans Fernández.

Ab *El príncipe casto* y *Anita la risueña* aniran a tot arreu.

NOVEDADES. — La Pino, ab alegria de tots els seus admiradors, ha perllongat per uns dies la seva estada a Barcelona.

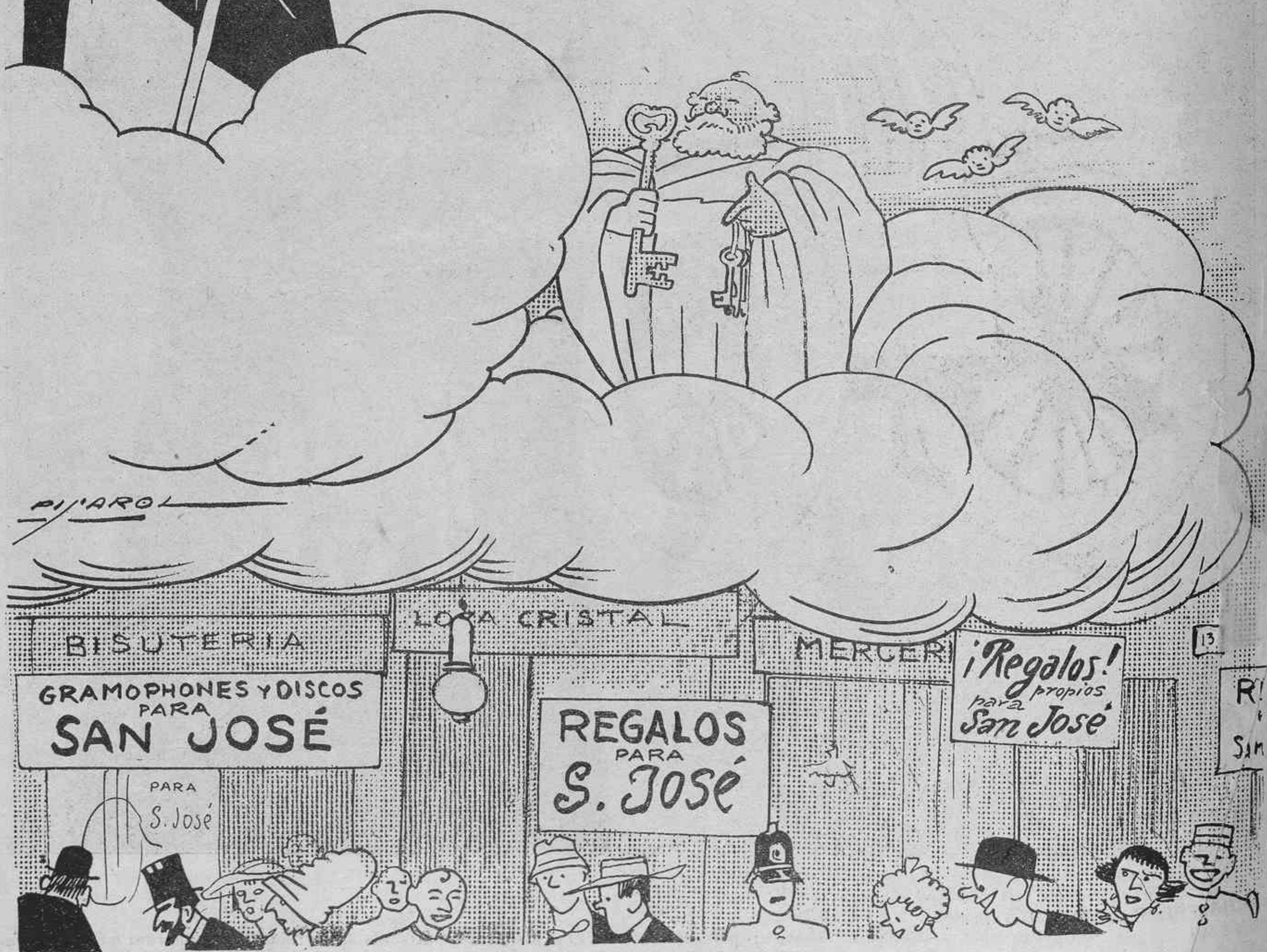
El dia del seu benefici va feros, ab una gracia inimitable, *Divorciémonos*, guanyantse grosses ovacions, a l'acabarse els actes, de la gran gentada que omplia el teatre.

Continuem fent vots pera que li fugi del cap el disbarat de retirarse de l'escena.

LICEO. — El senyor Casanovas ha retornat d'Italia, portant un quadro de cantants ben complert, y anunciantnos un repertori d'òperes pera tots els gustos.

L'inauguració de la temporada està ficsada pera'l dia 7 del proxim Abril.

APOLO. — Darrerament s'ha estrenat en aquet teatre l'episodi dramatic en un acte *El señor de horca y cuchillo*. Se tracta d'una nova producció de don August Fochs Arbós, aplaudida ab justicia pel nombrós public que concorre an aquet popular teatre.

JUSTA LAMENTACIÓ

—¡Ja ho veus, noi, en què ha vingut a parar la meva diada!... Regalos, obsequis, jergas... y ni un acte de devoció al sant!...

El passat dissabte, y rendint tribut a l'actualitat, disposà l'empresa l'estrena d'una obra basada en el segrestament de la nena Tereseta Guitart. Se titula *La niña secuestrada* y l'escrigué el periodista Alfred Pallardó.

Les senyores Puchol, Guitart y Rodríguez, y els senyors Rojas, Perelló, Carnicero, Sanchiz y Delor, tingueren ocasió de ferse aplaudir una vegada més ab el drama del senyor Pallardó, que, si no altre, ha tingut el merit d'esser oportú.

Pera demà anuncien els cartells l'estrena del drama en set actes y nou quadros *La reina mártir*, original dels nostres bons amics els senyors Artís Balaguer (J.) y Biscamps.

No cal dir si els desitgem de debò l'acert y els aplaudiments que han conquistat ja altres vegades.

Els ulls de Circe

¡Còm es bell parlar y recordar, quan els sentits reposen fadigats d'intensissims plaers, Circe estimada!

S'hi troba en aquestes converses una mena de voluntat més aguda que l'altra, encara...

Parlem, Circe; parlem ab les parpelles baixes, que de les coses no poguem veure'n més que'ls colors; parlem lentament, ab vèu reposada, y assaborim les imatges ab tanta religiositat com hem posat en assaborirho.

Dèixem acariciar la teva mà..., no més la teva mà flonja, y díguem, Circe estimada, per què quan jo t'estrenyo en els meus brassos els teus ulls esdevenen més grans, més ficsos, més clars, y díguem també, Circe, si a l'esguardar els llacs silenciosos t'ha vingut mai l'intenció perversa de torbar la seva quietut misteriosa; que jo, Circe estimada, y perdónem, si tot besante veig a la vora dels meus els teus ulls profonds, me sento el desitg crudel de reventarte'ls ab una agulla...

FLORENTÍ

ESQUELLOTS

ENTRE les diferents persones que han declarat en la causa que se segueix a l'Enriqueta Martí, n'hi ha una de la qual en dona un estimat confrare la següent interessantíssima referència:

«Gertrudis Revoltós, modista de la calle de Cortes, quien confeccionó en Agosto último á Enriqueta... elegantes blusas y trajes de secuestradora.»

Aquí sí que en rigor no hi cab altra cosa que aquell conegut comentari: *Ni una palabra más.*

Perquè si, com se veu, resulta probat que l'Enriqueta tenia trajes de *secuestradora*, ¿què més se necessita pera comprendre quin era l'ofici de la misteriosa veïna del carrer de Ponent?

□

SÓN varis els lectors que aquets dies ens han fet la mateixa pregunta:

«¿En què quedem? Sant Josep ¿es festa o no es festa?»

L'EDUCACIÓ DE LA DONA

—¿Còm dius que se'n diu d'aquesta assignatura?
—Art de fer ballar als homes.

Velsaquí la nostra resposta:

Ajustantse a un *breu* del Papa, que suprimia determinats dies festius, va publicar el Govern el passat Desembre un decret, qual article segon deia, en sustancia, així:

«En lo sucesivo, serán y se tendrán como laborables los días de Corpus Christi, Purificación de Nuestra Señora, Anunciación, Natividad de la Virgen, San José, Santiago y los de los Santos Patronos...»

Ara bé; a conseqüencia de les moltes reclamacions a que aquet decret va donar lloc, el Papa s'ha repensat y, deixant ferma la supressió de totes les demés festes anteriorment expressades, ha publicat fa poc un altre *breu* restablint les festivitats de Sant Josep y del Corpus.

De manera que, segons el director suprem del tinglado, aquets dos dies tornen a ser festa.

Això es tot quant podem comunicar als amables lectors que'ns han fet l'honor de preguntarnos sobre tan trascendental assumpte.

□

JA ho saben que va de serio?
Que van a treure els destorbs que embrassen la via pública?
Bancs, fanals, lletereros, tot!
Que'l que passa a Barcelona no passa en lloc més del món, y que nets, carrers y plasses, veurem a no trigar molt?
Doncs, si ho saben, no se'n riguin, que va de serio, senyors!
Una cosa, faltaria:
posats a treure destorbs, ¿no fora bo que's treguessin tres o quatre regidors

d'aquets que, quan no destorben,
fan una cosa pitjor?

□

TIRA peixet!...

Segons resulta del escrutini general verificat l'altre dijous al Palau de Justícia, en les eleccions d'un diputat a Corts celebrades el dia 3 del corrent en el districte de Castelltersol, nostre estimat amic el reputat escenograf Olaguer Junyent va tenir un vot.

—¡Gran cosa!— diran, tal vegada, vostès:— Un vot!... ¿Y què es un vot?

A primera vista sembla que no es res, però, reflexionades les coses serenament, la significació d'aquet vot pren un relleu considerable.

Hi ha que tenir en compte que'l nostre bon amic no va fer

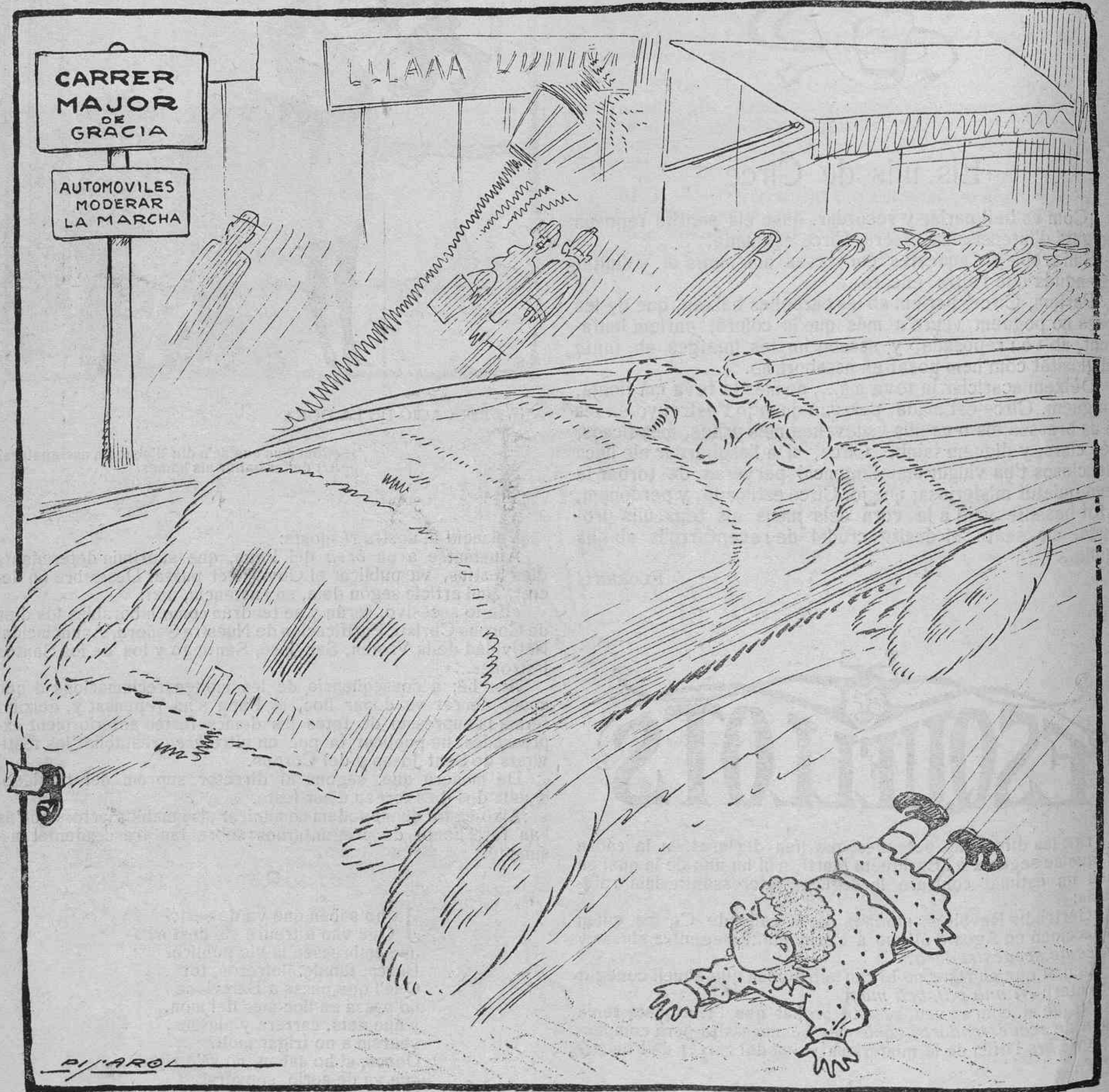
treballs electorals, ni va donar mitings, ni organisa comitès, ni nomenà interventors, ni publicà manifestos, ni's gastà en l'elecció ni un maleit centim. Afegeixi's an això que al seu enfront, armat ab totes les armes y ab tots els prestigis, hi tenia un contrincant de tanta força com en Francisco Cambó.

Y, no obstant, hi hagué un elector que pensà ab ell y, espontàniament, gratuïtament, desinteressadament, li donà el seu sufragi.

¿Hi ha cap politic, ni sisquera entre'ls de primera fila, que pugui dir altre tant?

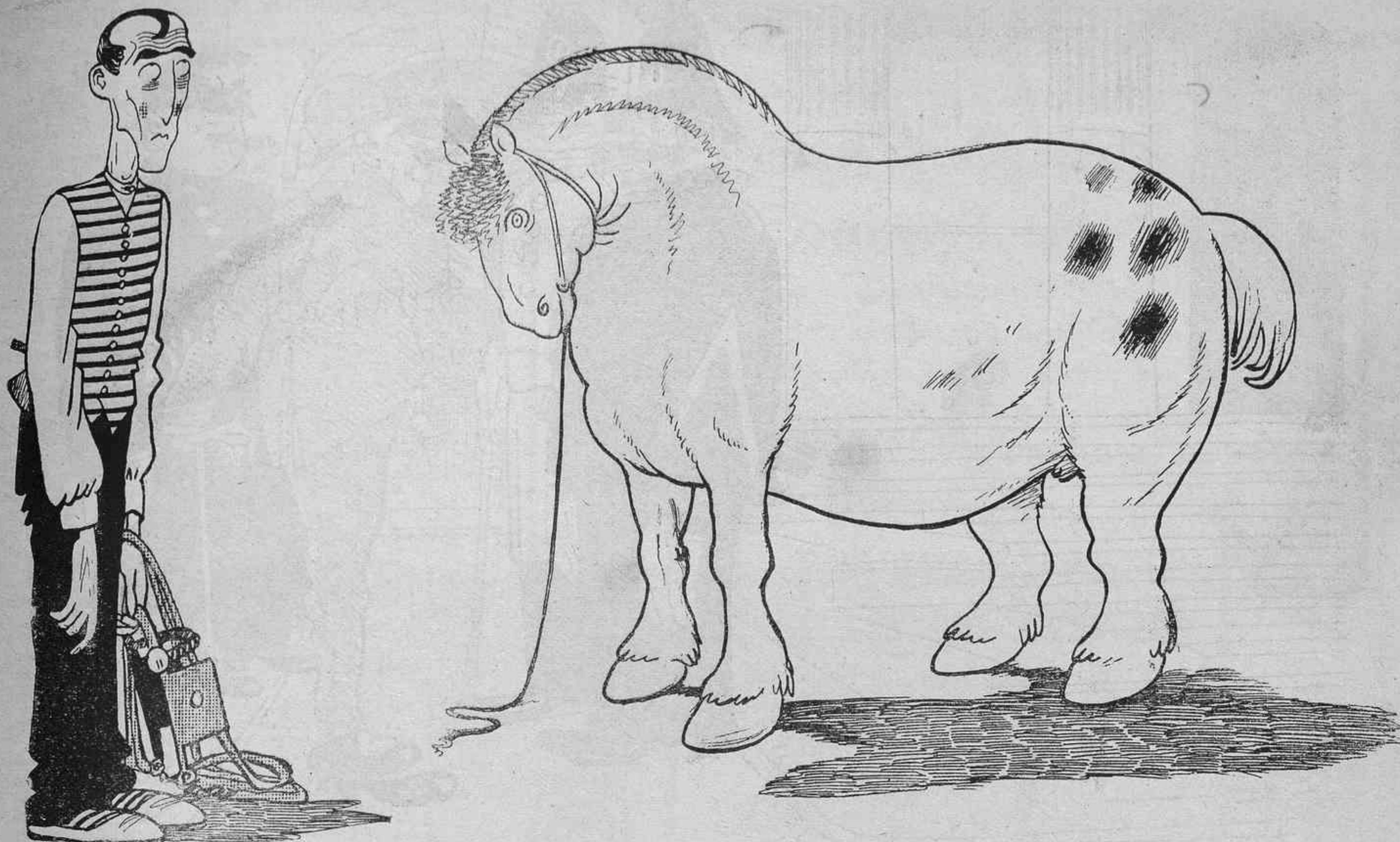
□

Això del *Dactilumbellum*
(que vol dir guerra de dits),
un deportista assegura
ser un sport tan antic

FILOSOFIES AUTOMOBILISTES

—Marxem no més a 20, y matem tota la mainada... Si anessim a la màxima, ¡bona nit, humanitat barcelonina!...

CONSEQÜENCIES DE LA VAGA DELS COTXEROS

—Vetaquí!... El penco s'engreixa, però jo m'estic emmagrint.

que'ls romans ja'l practicaven per lo noble y distingit, ja que tot el joc estriba en saber fer corre'ls dits. Aquet joc, que ara's proposen ressucità'ls Clubs d'aquí, no creiem que mai el juguïn ab la trassa dels antics, però sí que, a Barcelona, tindrà campions decidits.

UN lliri entre esbarzers.

Firmat pel incansable filantrop don Francisco Puig y Alfonso, el distingit metge don Guillem López y el notable sociològ y economista don Frederic Rahola, acaba de publicarse un «Anteprojete d'extinció de la vagancia local» que'ls havia sigut encarregat per la Junta Provincial de Protecció a l'Infancia, de Barcelona.

Aquet treball, molt meditat y escrit ab veritable coneixement del assumpte, conté en breus pàgines un cúmul de bellíssimes idees y marca una orientació segura, pràctica y generosa, pera arribar a la solució del problema de la vagancia y la mendicitat.

Lo sensible es que, a pesar de l'importancia que indubtablement té el projecte dels tres citats benemerits patricis, la premsa el deixarà, probablement, a recó o li dedicarà tan sols quatre paraules banals, de mera cortesia.

Y's comprèn.

Els diaris no poden destorbarshi avui ab aquestes «insignificancies». Estan massa ocupats en transmetre als seus lectors les últimes «sensacionals declaracions» de la *secuestradora de niños* y en explicalshi quants gats morts y quantes sabates velles s'han tret, ara com ara, de la famosa cinia de Les Corts.

Per xò ens llueix tant el pèl.

Y per xò tan sovint els estrangers ens el prenen.

S'ha citat molt aquets dies, en un sentit un xic ironic, aquella frase d'en Cervantes: *Barcelona, archivo de la cortesia...*

¿A sant de què s'ha evocat aquet record?

Sembla que, procedent d'Alcañiz y atret per les noticies que allí circulaven sobre la qüestió de les criatures desaparegudes, va venir a Barcelona un matrimoni al quí, anys enrera, li sigué robada una nena.

Però, heusaquí que als pocs dies de trobarse entre nosaltres, els dos forasters se presenten al arcalde, participantli que estan faltats de recursos y no saben com viure ni aont hostatjarse. Y el senyor Sostres, fentlos acompanyar per un guardia, els envia al Asil de Pobres del Park.

**

Això es lo que als citadors d'en Cervantes els ha tret de pol·laguera.

—¿Aont s'ha vist—diuen—tamanya grosseria?... ¡Enviar al Asil de Pobres a uns pobres veïns d'Alcañiz!...

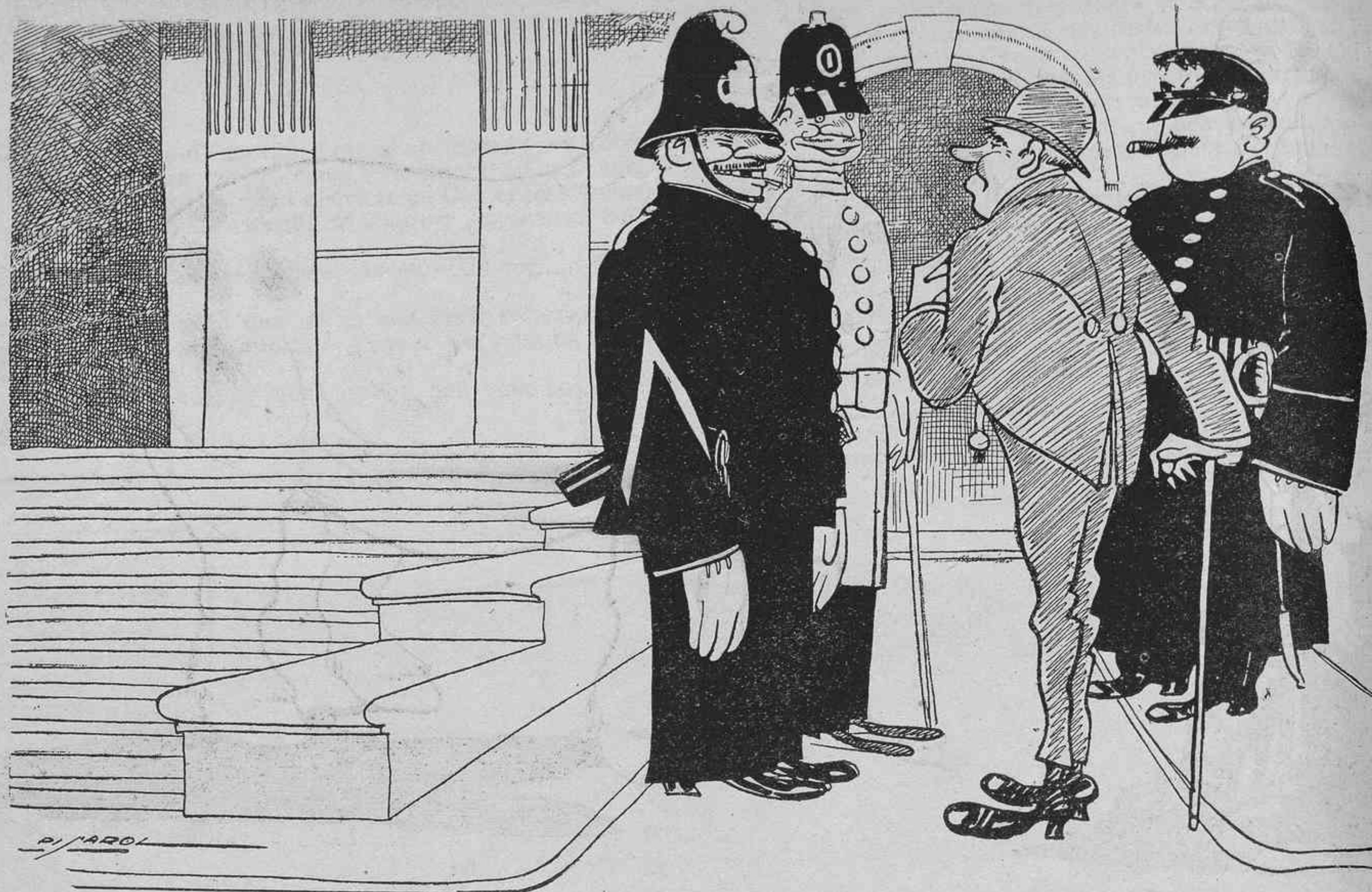
Efectivament, l'arcalde, en aquesta ocasió, no ha sapigut posarse a l'altura de les circumstancies.

Essent qüestió d'una parella que, més o menos important, desempenya un paper en el *drama del carrer de Ponent*, l'havia d'haver enviada al Hotel de les Quatre Nacions.

Y fins, un mitg dia, en companyia d'uns quants concejals, podia haver dut als d'Alcañiz a Moncada, en automobil, pera que's passegessin un xic y, tot contemplant aquelles instal·lacions, —que ara potser hauran de pararse per falta de carbó—s'entressin de com se menja y com se beu, a costes de la Pubilla, en aquell deliciós paratge.

□

UNA pregunta: ¿Què pensen, què fan aquets regidors? ¿Que potser ja no's recorden que a Moncada hi han uns pous d'aigua fresca y cristallina, y un Aqüeducte famós, y unes màquines que's paren perquè no tenen carbó, y unes carboneres buides, lo que's diu buides del tot, no per qüestió de la vaga,

A RIU REVOLT...

—Vinc a veure si'l senyor jutge'm donarà un nen...
 —¿Que n'hi han robat algun?
 —No!.. Mai n'he tingut cap; però ab el bullit de criatures perdudes y trobades que hi ha avui dia, molt serà que no'n resulti una de sobrant.

sinó per altra qüestió?
 Especialment, la pregunta,
 la fem als nous regidors.
 ¿Còm no han pres a hores d'ara
 una determinació
 d'aquelles que van fer cèlebres
 an els seus antecessors?
 Ja que's tracta de Moncada,
 si val la nostra opinió,
 lo més practic, lo més llogic
 y més convenient de tot,
 es que vagi a l'Aqüeducte
 una forta comissió
 ben activa y ben nombrosa
 —com més nombrosa millor,—
 y an allí, de sobre-taula,
 resolgui lo del carbó.

□

ARA, ara ho sabrem tot.

El concejal-jardiner o jardiner-concejal senyor Coll, ha entregat al arcalde una memoria sobre la poda del arbrat public de Barcelona.

Ab veritable impaciencia esperem veure quins arguments esgrimirà el conseqüent agricultor lerrouxista pera demostrar-nos que'ls platans estan més bé y fan més goig convertits en pals que no pas mantinguts en forma d'arbres.

Si'l senyor Coll logra fer entendre als barcelonins que ell es l'únic que té raó y tots els demás estan equivocats, adquirirà el dret de posar a la porta del seu establiment un lleterero que digui així:

JAIME COLL

JARDINERO, ARBORICULTOR Y FABRICANTE DE MILAGROS

**

Com ja suposará el lector, nosaltres, al present, no'n sabem

encara res de la tal memoria; però un que l'ha tinguda a les mans y l'ha olorada, ens assegura que fa farum d'iglesia.

¿Serà potser que en la seva redacció hi ha intervingut algun capellà?...

Tindria gracia, tractantse d'un regidor que figura en la host rradical que capitaneja don Alacandro!...

CUPÓ-OBSEQUI

als llegidors de

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Presentant aquest cupó a l'Administració de L'ESQUELLA —Rambla del Mitg, 20,—s'entregarà un exemplar de la famosa novela d'en **Carles Reyles**

LA RAZA DE CAÍN

Un volum de 440 planes, luxosament impreses.

El preu d'aquesta famosa obra es de 4 pessetes.

Pera'ls llegidors de L'ESQUELLA **UNA PESSETA.**

Caduca'l 30 d'aquet mes.

No hi ha necessitat de tallar el cupó; basta presentar L'ESQUELLA pera inutilisarlo ab un sello de l'Administració.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
 BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

OBRES DE C. GUMÀ

Fruyta del temps. — Colecció de poesias, formant quatre tomets titolats: <i>Fruyta amarga</i> , <i>Fruyta verda</i> , <i>Fruyta agre-dolsa</i> y <i>Fruyta madura</i> : segona edició, ilustrada. Cada tomet 0'50 de pesseta, tots junts.	2
L' amor, lo matrimoni y 'l divorci.	0'50
Del bressol al cementiri.	0'50
Buscant la felicitat.	0'50
Petóns y pessichs.	0'50
Barcelona en camisa.	0'50
Lo déu del sigle.	0'50
Home ó dona?	0'50
La dona nua (<i>Moralment!</i>).	0'50
Tipos y topos (<i>Colecció de retratos</i>).	0'50
Guerra al cólera! <i>Instruccions pera combatrel</i>	0'25
Cla y catalá. <i>Llissóns de gramática parda.</i>	0'50
Don Quijote de Valcarca.	0'50
¡Ecce-Homo! Monólech en un acte y en vers.	0'50
Mil y un pensaments. — Colecció de máximas y sentencias.— Un tomo de unas 100 páginas.	1
Lo Rosari de l' Aurora. — Album humoristich, ab caricaturas.	0'50
Filomena. — Viatje de recreo al interior d' una dona.	0'50
Lo cólera y la miseria, y una carta al Dr. Ferrán.	0'50
Sobre las donas. — Polémica entre <i>C. Gumà</i> y <i>Fantástich</i> .	0'50
Gos y gat. — Juguet cómic en un acte y en vers.	1
Vuyts y nous. — Ab lo retrato del autor.	0'50
Un cap-mas. — Juguet cómic en un acte y en vers.	1
20 minuts de broma. — Un tomet que conté dos monólechs representables, titolats: <i>Tres micos!</i> y <i>Un cessant</i> .	0'50
Lo pot de la confitura. — Colecció de poesias.	0'50
La Exposició Universal. — Humorada agre-dolsa.	0'50
Cura de cristiá. — Juguet cómic en un acte y en vers	1
Guia cómica de la Exposició Universal. — Un tomo de 100 páginas, ab un plano y varios dibuixos.	1
L' amor es cego. — Juguet cómic en un acte y en vers	1
Cansóns de la flamarada. — Un tomo de 128 páginas.	1
Una casa de dispesas. — Juguet cómic en un acte.	1
La primera nit. — (<i>Impresions de un nuvi</i>).	0'50
Lo día que 'm vaig casar. — (<i>Impresions de una nuvia</i>).	0'50
Ensenyansa superior. — Juguet cómic en un acte.	1
Drapets al sol. — Escándol humoristich, ilustrat.	0'50
Quinze días á la lluna. — Gatada en vers, ilustrada.	0'50
Ni la teva ni la meva. — Comedia en 3 actes y en vers	2
Un viatge de nuvis. — Humorada en vers, ilustrada.	0'50
Quina dona vol vosté? — Humorada en vers, ilustrada.	0'50
Lo primer día. — Juguet cómic lirich, en un acte.	1
Art de festejar. — Catecisme amorós, en vers, ilustrat per M. Moliné.	0'50
Guia del conquistador. — 2.ª part del <i>Art de festejar</i> .	0'50
Colón ó Carnestoltas? — Ensarronada cómica municipal, ilustració de M. Moliné.	0'50
¡A baix lo existent! — Disbarat cómic en un acte.	1
Lo Marqués de Carquinyoll. — Juguet cómic en un acte.	1
Una aventura de amor. — Ilustrada per M. Moliné.	0'50
Pelegrins á Roma. — Viatje bufo-trágich en vers, ilustrat.	0'50
Per qué no 's casan los homes? — Humorada en vers, ilustrada.	0'50
Per qué no 's casan las donas? — Humorada en vers, ilustrada.	0'50
Jesús María Joseph! — Juguet cómic en un acte.	1
La salsa del amor.	0'50
Lo món per un forat. — Humorada en vers, ilustrada.	0'50
Com se pesca un marit? — Humorada en vers, ilustrada.	0'50
De la Rambla á la manigua. — Aventuras d' un reservista, ilustradas.	0'50
Blanchs y negres, ó la qüestió de Cuba, ilustrada.	0'50
Un casament á proba. — Humorada en vers, ilustrada.	0'50
La senyora de tothom. — Humorada en vers.	0'50
Lo llibre de las cent veritats. — Edició ilustrada.	0'50
El peccat de Eva. — Humorada en vers, ilustrada.	0'50
Agencia de matrimonis. — Humorada en vers, ilustrada.	0'50
Entre faldillas y pantalóns. — Humorada en vers, ilustrada.	0'50
Sota la parra. — Colecció de cantars.	0'50

Los cent Conceyls del Conceyl de Cent

escrits de mà de

FRA FELIU PIU DE SANT GUIU

canonge de la Seu, ab altres màximes e veritats que shi enclohuen e son en vers

Preu: 1 pesseta

LES CENT MILLORS POESIES DE LA LLENGUA CATALANA

Triades per E. MOLINÉ Y BRASÉS

Preu: 1 pesseta

Edició paper de fil. . Ptes. 6

» » Japó . . » 15

ALGO

- Colecció de poesias de -
JOAQUÍN MARÍA BARTRINA

6.ª edició

Ptas. 4

EL HOGAR Y EL TRATO SOCIAL

Arte de embellecer la vida

POR

LAURA GARCÍA DE GINER

Un tomo de 374 páginas en 8.º Ptas. 4

GABRIEL ALOMAR

LA COLUMNA DE FOC

Un tomo en 8.º : Ptas. 3

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no 's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorguen rebaixas.

UNA QUE NO HA ENTÉS L'ALCANS DE LA NOVA LLEI

—Endavant!... A més de servir als parroquians, aneu sempre carregada ab la cadira.